

Från rivningskåk till s

Mårbackapelargonerna i köksfönstret breder ut sig och fångar upp ljuset som flödar in från olika håll. Här finns luft och rymd och en varm hemkänsla. – Vi har lyssnat på huset och tagit god tid på oss. Amerikavillan är det bästa som hänt oss, säger Ann-Sofie Nordman.

Det var så arbetarbostäderna vid Billnäs bruk kallades. Amerikavillorna byggdes på 1920-talet och ritades av arkitekt **Max Frelander** från Helsingfors.

Sjuttio år senare klassificerades de som förnåma exemplar på det tidiga 1900-talets proletärbosättning. Villorna hade stått tomma i många år när **Stig Nordman** i Billnäs upptäckte vad som höll på att ske. Silvermed till yrket och kulturhistoriskt bevandrad som han var såg han potentialen och det antikvariska värdet i villorna och den omgivande park-

miljön. När Nordman hade diskuterat färdigt med Fiskars dåvarande vice vd **Ingmar Lindberg** och med Museiverket beslöt Fiskars att sälja, i stället för att riva. Men på det villkoret att köparen gick med på att iståndsätta villorna för boende. Av ursprungligen nitton villor återstod endast fem.

Med varsam hand

– Pappas engagemang gjorde att vi blev intresserade, säger **Ann-Sofie Nordman-Romo** och **Janne Romo**. Vi köpte huset 1994.

– Med undantag av grovjobbet har vi gjort allt själva, säger Ann-Sofie Nordman, som är textilartenom och konsthantverkare. För oss var det självklart att renoveringen skulle göras med varsam hand, enligt gamla beprövade metoder och med rätt material. Det har varit ett budgetbygge som fått ta sin tid.

– Läget är utmärkt. Vi bor på landet men mindre än en kilometer från Karis. Ursprungligen bestod Amerikavillan av fyra lägenheter på 60 kvadratmeter. Vid köpet delades huset i två likadana bostäder.

– I dag är huset indelad i fyra lägenheter, som vardera är på 120 kvadratmeter, och hela tomten är på 4 000 kvadratmeter. Här ryms kök, två sovrum och vardagsrum. Trappor leder upp till ett loft, där kallvinden på yttre väggen har blivit inredd till sovrum åt fyra personer. Här finns också ett nytt loft.

Vackra fönster

Karaktistiskt för huset är skorstenarna och fönstren.

– En del fönster var sönder och har vi försökt att bevara den ursprungliga funktionen och miljön. Vi har lyckats ha taget hållit o

AMERIKAVILLAN. Ann-Sofie Nordman-Romo och Janne Romo är händiga husägare i Pentby, Billnäs. De har lyssnat till viskningarna i huset och renoverat pietetsfullt.

till stolt Amerikavilla

– I dag är huset indelat i två lägenheter, som vardera omfattar 120 kvadratmeter, och en gemensam tomt på 4 000 kvadratmeter. Här ryms kök, två sovrum, arbetsrum och vardagsrum. Breda nya trappor leder upp till övre våningen, där kallvinden på ytterligare 50 kvadratmeter har blivit varm och inredd till sovrum åt föräldrarna. Här finns också ett nytt badrum och ett loft.

Vackra fönster

Karakteristiskt för huset är fasaden, skorstenarna och fönstren.

– En del fönster var sönderslagna, säger Ann-Marie Nordman, huset var fyllt med bråte och gården hade vuxit igen. Då hade huset stått tomt i ett tiotal år och var rivningshotat. Vi har försökt ta tillvara allt som varit möjligt för att bevara den ursprungliga funktionen och miljön. Till all lycka hade taket hållit och vädring-

en fungerat – huset var friskt utan vattenskador.

Huset har 224 glasytor och enbart i Ann-Sofies arbetsrum består fönstret av arton rutor.

– Jag tycker om gamla fönster. Husets alla fönster har fått en omsorgsfull genomgång, skrapats, kittats, målats och ibland ersatts med glas från ett annat fönster. Här tas allt tillvara. Växthuset är byggt av gamla fönster och vitrinskåpet i köket av fönsterbågar från 1800-talet.

– Vi snålar allt vad vi kan med elvärmen och eldar varje dag i de två plåtugnarna och vedspisen. Ved finns det tillräckligt av.

Varje rum har fått en egen färg. Köksväggarna blev gröna och arbetsrummet gult. Björn, 9 år, valde rött golv och blåa väggar i sitt rum medan Sonja, 10 år, ville ha ljusgula väggar.

– Köksinredningen tog vi hand om, när den hade blivit utslängd vid en

renovering i Fiskars. Skåpdörrarna målades blåa och i stället för nya handtag sågade jag till ett hål att sticka fingret igenom.

Kökssoffan har Ann-Sofie själv byggt i så kallad bondgustaviansk stil. Klaffbordet från Ikea har fått ny färg och form. Golvet är målat i svartvita rutor.

– Inga mattor i köket och inga gardiner heller, säger Anne-Sofie. Fönstren är för vackra för att täckas in, på sin höjd kan jag tänka mig papperspersiennier. Men i barnens rum finns yllemattor mot golvdraget.

Vardagsrummet vilar i terrakottafärg, möblerna är ärvda eller köpta i andra hand. Inredningen består till stor del av egen produktion både när det gäller möbler, mindre föremål och textilier.

TEXT *Eva Wörlund*
dagbok@hbl.fi

FOTO *Leif Weckström*

Max Frelander (1881–1949)

- **Blev arkitekt 1903.**
- **Grundade** en arkitektbyrå i Helsingfors och samarbetade bl.a. med Lars Sonck och Armas Lindgren.
- **Planerade** jugendornamentiken i Mikaelsskyrkan i Åbo.
- **Ritade** Amerikavillorna som uppfördes på 1920-talet som arbetarbostäder för Billnäs bruk. De utgör ett fint exempel på proletär boställning i början av 1900-tal.

• **De rappade** villorna med tegeltak var ursprungligen 19 till antalet och bildade en sammansatt by, Pentby. I dag delas området av landsväg och mindre än hälften av husen är bevarade. Den grupp om fem villor som öppnar sig mot ett agrart och förindustriellt område bildar med den parklika omgivningen en kulturhistoriskt värdefull helhet.

”Jag tycker om gamla fönster. Husets alla fönster har fått en omsorgsfull genomgång, skrapats, kittats, målats och ibland ersatts med glas från ett annat fönster.”